

Din Sosyolojisi Araştırmaları

E-ISSN: 2791-8998

Cilt/Volume: 5, Sayı/Issue: 8, Yıl/Year: 2025 (Nisan/April)

**“Ailenin özölmesi Süreci Olarak Boşanma Olgusu ve Din” İsimli Kitabın
Deęerlendirilmesi**

*Evaluation of the Book Named "Divorce Phenomenon and Religion as a Process of Family
Dissolution"*

Feride Karavař

Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din
Bilimleri Anabilim Dalı, Din Sosyolojisi Alanı, Sakarya / Türkiye
feride.karavas@ogr.sakarya.edu.tr / orcid.org/0009-0002-3255-9063

Makale Bilgisi – Article Information

Makale Türü/Article Type: Kitap İncelemesi / Book Review

Geliř Tarihi/Date Received: 22.04.2025

Kabul Tarihi/Date Accepted: 30.04.2025

Yayın Tarihi/Date Published: 30.04.2025

Atıf / Citation: Karavař, Feride. “Ailenin özölmesi Süreci Olarak Boşanma Olgusu ve Din”
İsimli Kitabın Deęerlendirilmesi” *Din Sosyolojisi Araştırmaları* 5/8 (Nisan/April 2025) 155-
159.

İntihal: Bu makale, intihal.net yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism detected.

CC BY-NC 4.0 | This paper is licensed under a Creative Commons Attribution-
NonCommercial License

Öz

Yazar Nedim Öz'ün yazmış olduğu 'Ailenin Çözülmesi Süreci Olarak Boşanma Olgusu ve Din' adlı çalışma, günümüzde oldukça tartışılan boşanma fenomenini, Din Sosyolojisi alanını dikkate alarak ele almakta ve bu önemli sosyal olgunun dinle olan ilişkisini incelemektedir. Araştırmada hem evlilik ilişkisinde, hem de ailede meydana gelen birtakım değişim ve çözümleri, dünyada meydana gelen dönüşümleri ve bununla ilişki olarak da boşanmaların nedenlerini; boşanmanın doğuracağı bireysel ve toplumsal sonuçları birçok yönden incelenmiştir.¹Öz, din ve dini söylemlerin boşanma olgusu üzerindeki etkisini incelemek için araştırma sahasını Türkiye'nin en çok göç alan, sığınmacı dalgasının yoğun olduğu, geleneksel kültürün ağır bastığı sınır şehri Kilis'i seçmiştir.² Bu araştırma grubunda Kilis şehrinin il merkezinde ikamet eden boşanma deneyimi yaşamış 36 kişiyle mülakat tekniğiyle görüşmeler yapılmıştır. Böylelikle toplumun en önemli yapı taşı olan aile kurumunun ve aile ilişkilerinin çözülmesinde dinin rolünü ve dinin, bu süreçlere olan etkisini ve toplumsal dinamiklerini araştırmaktadır. Bu bağlamda din, sadece bir inanç biçimi olarak değil, aynı zamanda toplumsal değerleri belirleyen ve aile içi ilişkileri biçimlendiren bir unsur olarak ele alınmıştır. Bununla birlikte bu çalışmada boşanmanın sadece bireysel bir tercih değil, dini ve toplumsal bağlamlarda kişiye derin etkiler bırakan bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır. Eser, boşanmanın sebeplerini, sonuçlarını ve çözüm yollarını İslam dini çerçevesinde değerlendirmeye çalışarak değişip dönüşen aile olgusuna da ışık tutmaktadır. Boşanmanın sebeplerinin sağlıklı bir şekilde ortaya konulabilmesi ve sağlıklı aile ilişkilerinin kurulabilmesi noktasında bu çalışma aile sosyolojisi alanına önemli dokümanlar sunmaktadır. Akademik bir dil ile yazılmış olan kitap hem teorik hem de saha verilerine dayalı analizlerle desteklenmiştir. Boşanmanın sosyal, kültürel, dini, ekonomik ve psikolojik nedenlerinin arka planını inceleyen kapsamlı çalışmalar olmaması sebebiyle bu çalışma, manevi danışmalar, aile danışmanları, din görevlileri, aile sosyolojisine ilgi duyanlar ve çeşitli tüm sosyal hizmet uzmanları için de önemli bir kaynak görevi görmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, Aile, Boşanma, Evlilik, Din.

Abstract

The book *"Divorce Phenomenon and Religion as the Process of Family Disintegration"* by Nedim Öz explores the increasingly debated issue of divorce within the framework of the Sociology of Religion, examining its intricate relationship with religious dynamics. The study analyzes changes and disintegration occurring within marriage and the family structure, alongside global social transformations, and explores the causes and consequences of divorce from multiple dimensions. To investigate the influence of religion and religious discourse on divorce, Öz selected Kilis—a border city in Turkey known for its traditional culture and high levels of migration and refugee population—as the research site. Through in-depth interviews conducted with 36 individuals residing in the city center of Kilis who had experienced divorce, the study explores the role and impact of religion in the dissolution of the family, which is considered the cornerstone of society. Religion is presented not merely as a belief system but as a social force shaping values and interpersonal relationships within the family. The study highlights that divorce is not only a personal decision but also a complex phenomenon with profound religious and social implications. The book seeks to evaluate the causes, consequences, and potential resolutions of divorce within the framework of Islamic teachings, thereby shedding light on the evolving nature of the family institution. Written in an academic tone and supported by both theoretical insights and field research, this work provides valuable documentation for the field of family sociology. Due to the scarcity of comprehensive studies examining the social, cultural, religious, economic, and psychological aspects of divorce, this book also serves as a crucial resource for spiritual counselors, family therapists, religious officials, sociologists of the family, and various professionals in the field of social services.

Keywords: Sociology of Religion, Family, Divorce, Marriage, Religion.

¹ Nedim Öz, *Boşanma Olgusu ve Din*, İlahiyat Yayınları, 2019, 185-186

² Nedim Öz, *Boşanma Olgusu ve Din*, 190

Tanıtımını yapacağımız bu çalışma, ilk defa Kasım 2019 yılında İlahiyat yayınları tarafından basılmış olup tek baskı niteliğini taşımaktadır. Kitap, 453 sayfa olup dört ana bölümden oluşmaktadır. Kitaptaki bölümler sırasıyla şöyledir: Birinci bölüm Giriş, ikinci bölüm Teorik Çerçeve; Sekülerleşme Perspektifinde Aile, Çözölme ve Din İlişkisi, üçüncü bölüm Saha Araştırması; Ailenin Çözölme Süreci Olarak Boşanma ve Din Olgusu ve son olarak dördüncü bölümde ise Sonuç kısmı yer almaktadır.

Nedim Öz, bu çalışmasında modernleşme ve sekülerleşmenin bir süreç olarak etkili olduğu toplumda dinin hangi işlevlerle aile, evlilik ve boşanmalar üzerinde etkisi olduğunu araştırmayı hedeflemiştir.³ Bu sebeple Öz, sığınmacı dalgasının en fazla olduğu ve geleneksel aile yapısının korunduğu sınır şehir Kilis'i baz alarak bir saha araştırması yapmıştır. Bu araştırmada boşanma deneyimi yaşamış 36 kişiyle çeşitli görüşmeler ve mülakatlar yaparak geleneksel toplumun ve ailenin değişim ve çözölme sürecine girmesiyle beraber artan boşanma olgusunu, boşanma ve din ilişkisini akademik bir üslup ile çözümlemeye çalışmıştır. Yazar disiplinlerarası bir araştırma özelliği taşıyan bu eserinde sosyoloji ve psikolojide sıklıkla kullanılan dokümantasyon, görüşme ve gözlem gibi metot ve tekniklerden yararlanmıştır.⁴

Boşanma konusu günümüz dünyasında modern toplumların sıklıkla karşılaştığı, öznel alınan kararların dışında toplumsal, kültürel ve dini yapılarla yakından bağlantılı olan çok yönlü sosyolojik bir olgudur. Özellikle sürekli artmakta olan boşanma oranları, toplumun temel taşı olan aile kurumunun yapısında gerçekleşen çözölmeleri göstermesi açısından dikkate değerdir. Bu bağlamda Nedim Öz'ün kaleme aldığı "*Ailenin Çözölmesi Süreci Olarak Boşanma Olgusu ve Din*" adlı çalışma, din sosyolojisi perspektifinden boşanma meselesini teorik ve ampirik yönleriyle ele alarak sahaya anlamlı bir katkı sunmaktadır. Eserde, aile kurumunun bozulma sürecinde dinin ne şekilde ve hangi açılardan etkili olduğu sosyolojik analiz bağlamında ele alınarak geniş bir çerçevede konu izah edilmeye çalışılmıştır.

Kitabın içeriğine baktığımızda Öz, kitabının ilk bölümünde konunun problemi, amacı, referans çevresi ve araştırmanın yöntemi hakkında bilgi vermektedir. Öz, boşanmanın dinle ilişkisi noktasında daha önceden yapılan benzer çalışmaları birinci bölümde detaylı inceleyerek kendisinin hangi temel problem üzerinde odaklandığını göstermeye çalışmıştır. İkinci bölümde toplumun en temel kurumlarından ailenin tarihsel ve sosyolojik temelleri incelenmiş ve çeşitli aile türleri hakkında ise detaylı açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca ikinci bölümde ailenin çözölme sürecinde dinin

³ Nedim Öz, *Boşanma Olgusu ve Din*, 24

⁴ Nedim Öz, *Boşanma Olgusu ve Din*, 42

nerede durduğu meselesi önem arz eden meselelerdendir. Yine bu bölümde TÜİK verileri kullanılarak boşanma oranlarının artışını gösteren önemli istatistiksel bilgiler ve sosyolojik değerlendirmelerle desteklenmiştir. Bilhassa son dönemlerde Türkiye’de artış gösteren boşanma oranlarının sebepleri kültürel, ekonomik ve toplumsal değişim dinamikleri ile detaylı bir biçimde ele alınmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde dinin boşanma olgusu üzerindeki rolü kapsamlı bir şekilde işlenmiştir. Burada Kilis şehri dikkate alınarak yapılan saha araştırması hakkında çeşitli veriler sunulmakta ve boşanmanın kavramsal çerçevesi çizilerek boşanmanın nedenleri ve sonuçları hem bireysel hem de toplumsal düzlemde tartışılmaktadır. Yine bu bölümde İslam’ın boşanmaya bakışı, Kur’an-ı Kerim’de ve hadislerde yer alan konuyla ilgili hükümler çerçevesinde açıklanmaya çalışılırken, aynı zamanda bu dini ilkelerin bireyler üzerindeki etkileri saha verileriyle desteklenmiştir. Öz’ün saha araştırmasında yapmış olduğu mülakatlar, bireylerin boşanma aşamasında dini inançlarının kararlarını nasıl şekillendirdiğine dair önemli veriler sunmaktadır.

Son bölümde ise yazar, dinin boşanma sürecine etkisini teorik çerçevede değerlendirip gerçekleştirdiği saha araştırmasının bulgularına yer verir. Özellikle Öz, dinî referansların boşanma gibi önemli mevzularda nasıl bir çözüm aracı olabileceğini tartışmakta; aile politikalarının din sosyolojisi perspektifiyle yeniden şekillendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu çalışmada yazarın hem nitel hem de nicel verilere yönelik analizler yapması kitabın akademi dünyasında önemini artırmaktadır.

Nedim Öz bu çalışmasında, modern ve seküler süreçte ailede meydana gelen değişme ve çözülme sürecinde meydana gelen değişimin boyutlarını, din ve boşanma olgusu bağlamında sosyolojik bir analizle ortaya koymaya çalışmıştır. Bunu yaparken din sosyolojisi ile ilgili çalışmalar çerçevesinde, sosyal ve kültürel değişme ile din arasında nasıl bir etkileşim bulunduğunu teorik ve pratik olarak ortaya koymuştur. Yazarın boşanma olgusunu sadece bireysel ya da hukuki bir süreç olarak değil, din ve toplum bağlamında birçok yönden analiz etmesi çalışmayı birçok disipline dikkat çekici bir katkı sunar hale getirmektedir. Kitap, boşanmanın toplumsal temellerini din sosyolojisi ekseninde irdelerken, özellikle Türkiye bağlamında yaşanan dönüşümleri anlamaya yönelik nitelikli veriler ve analizler içermektedir.

Sonuç olarak, *“Ailenin Çözülmesi Süreci Olarak Boşanma Olgusu ve Din”* adlı eser, boşanmanın sosyal, kültürel, dini, ekonomik ve psikolojik nedenlerinin arka planını inceleyen ve kapsamlı çalışmalar yapan sosyologlar, din bilimlari, aile danışmanları ve sosyal hizmetler alanında çalışan

araştırmacılar ve uygulayıcılar için önemli bir kaynak özelliği taşımaktadır. Daha da genişletilecek olursa bu çalışma aile kurumunun bizzat karşı karşıya olduğu değişim, çözölme ve dönüşümleri daha iyi anlamak ve bu bağlamda birtakım çözölme önerileri getirmek isteyen herkes için anlamlı ve değerli bir başvuru kaynağıdır.

Kaynakça

Öz, Nedim. *Boşanma ve Din Olgusu*, İlahiyat yayınları, 1. Baskı., 2019, 453 s.